Transkripsjonsveiledning for NORINT-korpuset

14.06.2016

Av Kristin Hagen, Live Håberg og Annely Tomson¹

Innhold

1 Om Norint-korpuset	2
1.1 Ortografisk transkripsjon	2
2 Transkripsjonsprogrammet ELAN	2
2.1 Begynne på en ny transkripsjon og definere talere	3
2.2 Fortsette med en påbegynt transkripsjon	4
2.3 Segmentering	4
2.3.1 Segmentering i Segmentation Mode	4
2.3.2 Nyttige snarveier, Segmentation Mode	6
2.4 Transkripsjon	7
2.4.1 Transkripsjon (og korrekturlesing) i Transcription Mode	7
2.4.2 Nyttige snarveier, Transcription Mode	9
3 Generelt om transkripsjon	10
3.1 Tegnsetting og stor forbokstav	10
3.2 Ord som ikke står i Bokmålsordboka	10
3.3 Grammatiske feil	10
3.4 Sammentrekking	10
3.5 Forkortelser	10
3.6 Sammensetninger	11
3.7 Tall	11
3.8 Navn	11
3.9 Uavsluttede ytringer	12
3.10 Avbrutte ord	12
3.11 Tagger til markering av ekstrainformasjon og ikke-språklige lyder	12
3.11.1 Generelle prinsipper for tagger	13
3.11.2 Liste over avhengige og uavhengige tagger med betydning	14
3.12 Liste over interjeksjoner	14
3.13 Ellers	14
4 Opplest tekst	15
5 Når du begynner å jobbe på en ny maskin	16
5.1 Lage snarvei til ELAN på "taskbaren"	16
5.2 Fjern skjermbildesnuing i Windows:	16
5.3 Dersom du opplever at språket endrer seg fra norsk til engelsk (eller andre språk) mens o	Ju
bruker ELAN:	16
5.4 Definere egne snarveier:	16

¹ Transkripsjonsveiledningen er et resultat av samarbeid mellom mange ansatte i flere prosjekter, blant annet LIA, Nordiasyn og NoTa-Oslo

1 Om Norint-korpuset

NORINT-miljøet har i flere år gjort mindre forskningsarbeid som gjelder språket til internasjonale studenter. Vi har ønsket et materiale som kunne gi både ansatte ved ILN og ILNs bachelor- og masterstudenter mulighet til å forske i og lære mer om språket til studenter med et annet morsmål enn norsk. I juni-juli 2014 og 2015 ble det samlet inn et lyd- og videomateriale av 58 utenlandske studenter som gikk på trinn 3 på Den internasjonale sommerskole ved UiO. Det ble gjort tre opptak av hver student på tilsammen ca. 45 minutter. Hvert opptak består av ett intervju om morsmål, bakgrunn, arbeid, fremtidsplaner og en samtale mellom to informanter om valgfrie temaer, for eksempel kultur, fritid, reiser, Norge. Til slutt ble det gjort lydopptak av en opplesning av en gitt tekst og 60 setninger (de samme som ved Språkmøterprosjektet ved NTNU).

1.1 Ortografisk transkripsjon

For å kunne søke i et talespråkskorpus må materialet transkriberes. Vi har valgt å bruke en rent ortografisk transkripsjon fordi den vil være lett å utføre, den vil gjøre det lett å søke i korpuset, den vil være lett å tagge automatisk, og lett å lese. Ortografisk transkripsjon skal gjengi informantens tale så godt det lar seg gjøre innenfor det skriftnormalen tillater. Den skal med andre ord være et best mulig kompromiss mellom krav om nøyaktig gjengivelse av det talte, og skriftmålets normer.

En uttalenær, fonetisk transkripsjon kan være nyttig for noen fonologiske studier, men det vil alltid være en mulighet for at akkurat de fenomenene som en bestemt fonolog er interessert i, likevel ikke er markert. Det vil også gjøre korpuset vanskelig å søke i og det er vanskelig å gjennomføre konsekvent, med forskjellige transkribører med ulik faglig og teoretisk bakgrunn.

2 Transkripsjonsprogrammet ELAN

ELAN er et gratis transkripsjonsprogram fra Max Planck Institute og The Language Archive i Nederland. Vil du lese mer om programmet, kan du gå inn på nettsiden <u>http://tla.mpi.nl/tools/tla-tools/elan/</u>. På nettsiden finner du også en manual for programmet.

ELAN har tre ulike moduser å arbeide i:

- Segmentation Mode
- Transcription Mode
- Annotation Mode

I **Segmentation Mode** deler vi transkripsjonen opp i tidsbolker. Når segmenteringen er unnagjort, kan du gjøre selve transkripsjonen i **Transcription Mode**. I **Annotation Mode** er det mulig både å segmentere og transkribere, men vi opplever at det er best å bare bruke denne modusen når man skal se over transkripsjonen og gjøre mindre endringer.

Det vil sannsynligvis oppleves enklest å veksle mellom perioder med segmentering og perioder med transkripsjon for å få litt variasjon i arbeidet.

2.1 Begynne på en ny transkripsjon og definere talere

Åpne en lydfil i ELAN:

- Velg File → New
- I vinduet til venstre velger du riktig lydfil

Look in : 😂 lacie (J:)			Selected Files:
iler-til-transkripsjon nformant36_innlesning_a.wav nformant36_innlesning_b.wav nformant36_innlesning_tekst.wa nformant36_intervju.wav nformant36-37_samtale.wav nformant37_innlesning_a.wav nformant37_innlesning_b.wav ◀ ■ ■ File <u>Name informant37_intervju</u> . File Format Common Media Files	 informant37_innlesning_tekst.wav informant37_intervju.wav informant38_innlesning_a.wav v informant38_innlesning_tekst.wav informant38_intervju.wav informant38_intervju.wav informant38_39_samtale.wav informant39_innlesning_a.wav wav (*.mpg, *.mpeg, *.wav, *.mp4, *.mpg4, *	>> Select Media Template	J:linformant37_intervju.wav
			OK Cancel

Definere talere:

Hver taler skal ha sin **tier** (lag) under spektogrammet («bølgeformen») du ser i **Annotation Mode** (som er den forhåndsvalgte modusen i ELAN). Rekkefølgen på talerne har ingenting å si. Når du åpner programmet, har ELAN laget en taler som heter **default**. Du setter navn på talerne slik:

 Velg Tier → Change Tier Attributes for å endre navnet på default. I dialogboksen skal Tier Name og Participant være det samme.
 Annotator: sett initialene dine her.
 Parent Tier skal være none.
 Lingustic Type er default-It.
 Input Method er None.
 Content Language er None.

Change Tier Attributes				
	Change Tier Attributes			
Current Tiers				
Tier Name Parent T	er Linguistic Participant Annotator Input Meth Content La			
Add Change Del	ete Import			
Calact Tier				
Select Her				
Tier Name	Informant10			
Participant	Informant10			
Annotator	AT			
Parent Tier	none 💌			
Linguistic Type	Linguistic Type default-It			
Input Method	Input Method None			
Content Language	None			
More Options				
	Change Close			

 Er det flere talere i lydfilen du skal transkribere, klikker du på Tier → Add New Tier og fyller ut dialogboksen på samme måte. Du kan definere flere talere når som helst under transkripsjonen.

2.2 Fortsette med en påbegynt transkripsjon

Dobbeltklikk på transkripsjonsfilen (filnavn.eaf) du vil jobbe med, og du vil automatisk få opp både transkripsjon og lyd-/videofil. Du kan også åpne programmet ELAN og deretter velge **Open** og riktig transkripsjonsfil. Lyd-/videofilen åpnes automatisk.

2.3 Segmentering

Når vi segmenterer, deler vi lyden opp i mindre biter. For hver gang vi starter eller avslutter et segment, blir det satt inn en tidskode i transkripsjonen. Det er disse tidskodene som gjør at transkripsjonen blir koblet sammen med lyden.

2.3.1 Segmentering i Segmentation Mode

Velg **Options** \rightarrow **Segmentation Mode**.

I denne modusen er det ikke mulig å transkribere, men det går raskt å segmentere, det vil si å dele opp lydfilen i tidssegmenter for hver taler.

2 ELAN 4.9.4 - informant10-11_samtale.e	eaf	
<u>File Edit Annotation Tier Type S</u>	earch <u>V</u> iew <u>O</u> ptions <u>W</u> indow <u>H</u> elp	
Segmentation Controls		
Two keystrokes per annotation (non-adjacent annotations)	
One keystroke per annotation (ac	diacent annotations)	
One keystroke per apportation fix	ved duration	
Stroke marks start of annot	ation	≡
Stroke marks and of annota	tion	
One keystroke per annotation, pr	ess to mark start, release to mark end	
Delayed mode: compensate for ke	ystroke delay (ms.)	
00:02:05.590	Selection: 00:02:01.140 - 0	00:02:05.830 4690
	•F ▶1 ▶ ▶ ■ ▷S <u>۶</u> ► ▶	
_		
	······································	
informant10-11_s :35.000 00:01	:36.000 00:01:37.000 00:01:38.000	00:01:39.000 00:01:40.000 00:01:41.0
		•
35.000 00:01	:36.000 00:01:37.000 00:01:38.000	00:01:39.000 00:01:40.000 00:01:41.0
Informant 10		
		·
Informant10		
Informant11		
Intervjuer		

Du spiller av lyden ved å trykke på **play**-knappen på spilleren i programmet eller enklere, trykke **Ctrl+Mellomrom**. Du stopper lyden på samme måte.

Du kan veksle mellom aktive **tiers** med pil opp og pil ned. Den aktive tieren kan vi dele inn i segmenter (**annotations**) ved hjelp av markøren (**crosshair**) og **enter**-tasten. Sett markøren der segmentet skal starte i spektogrammet og marker starten på segmentet med **enter**-tasten. Sett så markøren der segmentet skal slutte, og marker slutten med et nytt trykk på **enter**-tasten. Nå har du laget et segment mellom de to markerte stedene. Hvis du transkriberer en taler som snakker lenge, og du vil dele opp i flere segmenter uten pause mellom, trykk **enter** to ganger i slutten av et segment, slik at slutten på dette segmentet automatisk blir markert som starten på neste.

Du kan flytte markøren i spektogrammet med musa eller ved hjelp av snarveier (se under). Segment kan flyttes og finjusteres ved å klikke og dra, og de kan slås sammen eller deles opp ved hjelp av snarveier. Pass på at taleren du vil endre på, er aktiv (taleren med navn i rødt). Du bytter mellom talerne med piltastene (opp eller ned).

I en samtale eller et intervju med to deltakere kan det være greit å konsentrere seg om å segmentere en taler om gangen, særlig når det er mye overlappende tale. Segmentene vil ofte overlappe hverandre helt eller delvis, for eksempel slik:

0:05:16.570			Selection: 0	0:05:16.570 - 00:05:2	25.410 8840		
14 14 F4	- +	▶F ▶1 ▶ ▶	II	→ ▶⊅ ‡	a ())		
1							
informant10-11_s 🔻	00:05:09.000	00:05:10.000	00:05:11.000	00:05:12.000	00:05:13.000	00:05:14.000	00:
▲	00:05:09.000	00:05:10.000	00:05:11.000	00:05:12.000	00:05:13.000	00:05:14.000	00:
Informant10				<u> </u>			
Informant10							
Informant11							
Intervjuer							

2.3.2 Nyttige snarveier, Segmentation Mode

Merk at noen av snarveiene er ulike på PC og Mac (siden funksjonstastene er ulike).

Funksjon	PC og Mac
Slå sammen (uthevet segment) med neste segment	Ctrl+A
Slå sammen (uthevet segment) med forrige segment	Ctrl+B
Del opp (uthevet segment)	Ctrl+Enter ²
Gjør tieren over aktiv	Pil opp
Gjør tieren under aktiv	Pil ned
Spill/Pause	Ctrl+Mellomrom
Spill markert område	Shift+Mellomrom

Bruk musa til å flytte markøren, eller bruk snarveiene:

Funksjon	PC og Mac
Flytt markøren ett sekund til venstre	Shift+Pil venstre
Flytt markøren ett sekund til høyre	Shift+Pil høyre

Ctrl/Cmd+Shift+Piltastene kan brukes for å flytte markøren et lite hakk til høyre eller venstre.

² Merk at denne snarveien ikke er forhåndsdefinert. I kapittel 5 kan du lese om hvordan du lager egne snarveier.

2.4 Transkripsjon

I **Transcription Mode** går det raskt å transkribere den delen av opptaket som allerede er segmentert i **Segmentation Mode**. Du kan ikke redigere segmenteringen i denne modusen.

2.4.1 Transkripsjon (og korrekturlesing) i Transcription Mode

Vel Options \rightarrow Transcription Mode.

Når du bytter til **Transcription Mode** første gang, må du konfigurere oppsettet. Klikk på det hvite feltet etter **Column 1** og velg **default-It**.

e numeription mode setting	js 📒
	[
Font size	12
Number of columns	1 📩 🛨
Column	Select type for column
1	
UtteranceType	

12 punkt kan være en passende skriftstørrelse.

Nå ser du segmentene du laget i **Segmentation Mode** under hverandre med navnet på de ulike talerne i ulike farger.

🔀 ELAN 4.9.4 - informant10-11_samtale.eaf	
<u>File Edit Annotation Tier Type Search View Options</u>	Window Help
00:00:00	No Type1 : default-lt 13 hvortor ee tordi ee jeg er interessert i sprak jeg har studert # ee språk # ee studert oversettelse # og oversetting og tolkning i tysk og engelsk
	14 så # jeg er veldig opptatt av lingvistikk # og jeg leser grammatikkbøker +l(for eksempel) ja jeg litt # %l men ee
·····	Informant10
·	15 ja %l
Volume 100	16 mm # nei men jeg skjønner deg godt for oversettelse er alternativ til klinisk ernæring egentlig
Rate 100	17 fordi jeg har allt- alltid vært interessert i språk og språks utvikling og sånt da mm også lingvistisk person jeg %l
Settings	Informant11
Automatic playback of media	18 åja
Create missing annotations Show tier names	19 ja
Colors only on "No." column	20 så vært jeg utvekslingselev i usa # så jeg +x titlet med # med organisasjon
Scroll current annotation to center Configure	21 ee en internasjonal organisasjon ee som # ee også fins i Tyrkia
	22 og jeg jobbet ee ganske lenge # der

Det er flere ulike funksjoner for å spille av lyden:

- Du kan klikke i det hvite feltet der transkripsjonen skal stå.
- Tab fungerer som en play/pause-knapp.
- Shift+Tab spiller av lyden fra starten av segmentet.
- Enter går til neste felt og spiller av lyden.
- Alt+Pil opp/ned skifter felt og spiller av lyden.

Krysser du av for **Loop Mode** (øverst til høyre over spektogrammet), blir lyden i segmentet spilt om igjen og om igjen til du stopper den med Tab.

Hastigheten på opptaket kan du endre ved å justere **Rate** (linjen under **Volume**). Som regel bør **Rate** være 100, men om noe er veldig utydelig eller taleren snakker veldig fort, kan du sette ned hastigheten litt.

Du transkriberer rett i de hvite feltene. Om du vil endre på segmenteringen, må du gå tilbake til **Segmentation Mode**.

2.4.2 Nyttige snarveier, Transcription Mode

Funksjon	PC og Mac
Hopp ned til neste segment	Enter/Alt+Pil ned
Hopp opp til forrige segment	Alt+Pil opp
Spill/Pause	Tab
Spill segmentet om igjen fra start	Shift+Tab

De samme snarveiene kan brukes til å flytte markøren som i Segmentation Mode.

3 Generelt om transkripsjon

Vi følger to hovedregler for transkripsjon:

- 1. Skriv bare former som finnes i Bokmålsordboka.
- 2. Ordene skal skrives ned nøyaktig i den rekkefølgen de blir uttalt, det vil si at vi ikke skal ta hensyn til syntaktiske regler for skriftlig bokmål.

Siden vi transkriberer ortografisk, bruker vi altså bare former som står i Bokmålsordboka. Slå opp i Bokmålsordboka på nett om du er i tvil: <u>http://bokmålsordboka.uio.no/</u>.

3.1 Tegnsetting og stor forbokstav

Stor forbokstav brukes ikke i begynnelsen av en setning. Semikolon, kolon, komma, utropstegn og punktum brukes ikke. Spørsmålstegn brukes som vanlig ved spørsmål, også dersom spørsmålet blir avbrutt. Ved retoriske spørsmål kan spørsmålstegn sløyfes. Vi må ha mellomrom foran spørsmåltegn.

3.2 Ord som ikke står i Bokmålsordboka

Dersom informanten bruker ord og uttrykk fra andre språk eller dialekter, markerer vi ordet/ordene med **+x**, se nedenfor. Dersom vi kjenner den godkjente skrivemåten for ordet (for eksempel *all right* på engelsk), normaliserer vi til det.

3.3 Grammatiske feil

Dersom informanten bøyer et ord feil (sier «stolet» i stedenfor «stolen» eller «håpa» i stedet for «håpet», for eksempel), skriver vi korrekt form, men markerer ordet med **+g**:

+g stolen

+g håpet

Ved feil bruk av preposisjon skriver vi bare den preposisjonen som blir sagt, uten tagg.

3.4 Sammentrekking

Sammentrekking markeres ikke. Om informanten sier jei kan'ke gå, skriver vi jeg kan ikke gå.

3.5 Forkortelser

Forkortelser skrives som forkortelser. Forkortelser som dvd, cd og pc skrives med små bokstaver.

3.6 Sammensetninger

Mange sammensetninger står ikke i Bokmålsordboka, men sammensetninger skal likevel normaliseres på vanlig måte:

førsteklasse

maskiningeniør

3.7 Tall

Tall skrives med bokstaver. Slik får vi med om for eksempel *1600* uttales *ett tusen seks hundre* eller *seksten hundre*. Tall under hundre skrives som ett ord, alle tall over hundre skrives i flere ord:

tjuefire

trettisju

sekstifire tusen

ni millioner

tre tusen to hundre og tjuefem

Legg merke til at tallordet 1 skrives uten aksent:

en

Unntaket er årstall som skrives som ett ord:

nittenhundreogtrettiåtte

Ordenstall skrives også i ett ord med bokstaver:

tjuefjerde

Ordenstall over hundre skrives i flere ord:

to hundre tjuefjerde

Brøker skrives også med bokstaver:

to tredjedel

3.8 Navn

Vi skriver vanligvis ikke inn navn på personer. I stedet skriver vi koder for hvert enkelt navn, **F** for jentenavn (fornavn eller fornavn pluss etternavn), **M** for guttenavn (fornavn eller fornavn pluss etternavn), og **E** for etternavn (uten fornavn). Navnene får fortløpende nummer etter som de dukker opp i teksten. Vi skriver informantkode og ikke navnet på informanten.

Informanten sier: «Jeg heter Kalina, og jeg kommer fra et lite sted som heter Elenite i Bulgaria.»

Vi skriver: jeg heter informant_32 og jeg kommer fra et lite sted som heter N1 i Bulgaria

Navn på offentlige personer behøver som regel ikke anonymiseres. Fotballag, stedsnavn, navn på kjæledyr og organisasjonsnavn mv. skrives normalt inn dersom du ikke vurderer at det er sensitive personopplysninger involvert. Bør et slikt navn anonymiseres, skriv **N1**, **N2** osv. Gatenavn kan

normalt stå, men dersom informanten oppgir hele adressen med gatenavn og nummer, erstattes adressen med **N**.

Navn skrives normalt med stor bokstav, også navn på sanger, filmer og bøker. Navn på verk osv. skrives i hermetegn når det består av flere ord:

«Seeta Aur Geeta»

Dersom et navn skal skrives som navn og ikke som kode, skal det skrives slik "eieren" vanligvis skriver det:

TV2

CatoSenteret

Ringenes Herre

Dersom det er vanskelig å oppfatte navnet, skriver vi bare **N1, N2** osv. NB! Ikke bruk mye tid på navn!

3.9 Uavsluttede ytringer

Dersom en ytring ikke blir skikkelig avsluttet, og en annen informant overtar, for eksempel ved avbrytelse o.a., skal den avbrutte ytringen avsluttes med tre punktum med mellomrom foran:

høres ut som sånn her ...

3.10 Avbrutte ord

Når et ord er avbrutt, skal de delene som er uttalt, likevel gjengis i ortografi. Dette markeres ved hjelp av bindestrek som skrives uten mellomrom rett etter den siste bokstaven:

	informant_32
76	helse er vel- veldig viktig ting
	· · · · · · · · · · · · · · · · · · ·

3.11 Tagger til markering av ekstrainformasjon og ikke-språklige lyder

Intervjuene og samtalene inneholder en del ikke-språklige elementer som latter, hosting osv. Lydopptakene kan også inneholde informasjon som ikke bør transkriberes (som informasjon om når lydopptakeren/kameraet er slått på eller skal slås av, innledende kommentarer eller sensitiv informasjon), og enkelte ganger kan det være nødvendig å markere ett eller flere ord som utydelige eller uforståelige. ELAN har ikke støtte for tagger eller hurtigkommandoer inne i selve transkripsjonen, og vi har derfor laget et eget system som bør være raskt og enkelt å bruke for å tagge teksten fortløpende.

3.11.1 Generelle prinsipper for tagger

+ Plusstegn og bokstaven etter karakteriserer ordet eller ordgruppen som kommer etter. Dette kalles uavhengige tagger.

+u også

→ transkribøren mener «også» er uklart

() Vanlige parenteser setter man rundt en ordgruppe som skal karakteriseres med en +tagg. Det skal ikke være mellomrom mellom taggen og parentesen.

+u(jeg dro til Norge) → transkribøren mener «jeg dro til Norge» er uklart

{ } Kommentarer blir markert med krøllparenteser. {støy}

% Uavhengige tagger markeres med %, og de representerer en selvstendig sekvens i talestrømmen. En slik sekvens kan ikke uttrykkes med skrift og kan være latter, gjesping osv.

tror jeg %l \rightarrow %l betyr at informanten ler etter at hun har sagt «tror jeg»

Flere uavhengige tagger kan stå til samme ordet eller samme uttrykket innenfor parenteser, rekkefølgen på taggene er uvesentlig.

+I +u (også jeg) → informanten ler mens hun sier «også jeg». «også jeg» er i tillegg uklart

Parentesuttrykk innenfor parenteser er ikke mulig. Dersom flere ord innenfor en parentes skal merkes, må hvert ord merkes separat (a), eller eventuelt må hele uttrykket merkes som (b).

(a) +I (også +u jeg)

(b) +I +u (også jeg)

3.11.2 Liste over avhengige og uavhengige tagger med betydning

Avhengige		Uavhengige	
+X	ord fra andre språk,		
	norske dialektord,		
	multietnolekt,		
+g	grammatisk feil		
		%0	onomatopoetikon
+u	uklart	%u	uforståelig
+	leende	%I	latter
+j	gjespende	%ј	gjesp
+V	hviskende		
		%k	kremting
+S	stønnende/sukkende	%s	stønn/sukk

3.12 Liste over interjeksjoner

ee	uansett lengde, nøling		
eh	avstandsindikerende		
ehe	«jeg skjønner», to stavelser		
em	nøling		
heh	imponert		
hm	spørrende, undrende		
m	nøling, ta til etterretning, nam		
m-m	benektende		
mhm	«jeg skjønner», to stavelser		
mm	bekreftende		
åh	utrop		
aha	overrasket		
hæ	spørrende		

3.13 Ellers

Pause inntil ett sekund # og alle de andre pausene ##

4 Opplest tekst

NORINT-materialet består også av lydopptak av en opplest tekst og 60 setninger. De samme setningene og teksten ble brukt i språkmøterprosjektetet ved NTNU.

Disse opptakene skal segmenteres i ELAN, setning for setning. Etterpå skal de transkriberes, men siden vi kjenner teksten og setningene informantene har lest inn, kopieres disse bare og klippes inn i segmentene på rett sted.

Selv om informantene leser opp setninger fra et ark, hender det at de ikke sier nøyaktig det de skal.

Setningen er: *den ærlige kjæresten fortalte alt i boka* Informanten sier: *den ærlig kjæreste fortalt alt i boken* Vi skriver: *den ærlige kjæresten fortalte alt i boka*

Av og til hopper informanten over et ord i teksten. Dette merkes med **+mangler** foran ordet. Dersom informanten derimot legger til et ord som ikke står i teksten, skriver vi inn ordet med en **+ekstra**-tagg foran.

Setningen er: *den ærlige kjæresten fortalte alt i boka* Informanten sier: *ærlige kjæresten fortalte alt i boka* Vi skriver: **+mangler** den ærlige kjæresten fortalte alt i boka

Eller

Setningen er: *den ærlige kjæresten fortalte alt i boka* Informanten sier: *den den ærlige kjæresten fortalte alt i boka* Vi skriver: **+ekstra** *den den ærlige kjæresten fortalte alt i boka*

Pauser og nølelyder markerer vi ikke i den oppleste talen.

5 Når du begynner å jobbe på en ny maskin

5.1 Lage snarvei til ELAN på "taskbaren"

Gå til **Computer** \rightarrow **Local Disk** (C:) \rightarrow **Program Files**, og åpne mappen som heter ELAN (velg den nyeste versjonen om det er flere å velge i):

Comput	er 🕨 Local Disk (C:) 🕨 Program Files (x86)	<u>۲</u>			▼ 🐓 Search Program i
Organize 🔻 🛛 Include in	n library 🔻 Share with 💌 Burn	New folder			
🔆 Favorites	Name	Date modified	Туре	Size	
🧮 Desktop	2BrightSparks	17.11.2011 14:09	File folder		
🗼 Downloads	퉬 A.F.5 Rename your files 1.1	16.10.2015 02:01	File folder		
📃 Recent Places	🌗 Adobe	14.10.2015 02:01	File folder		
📓 UiO - enheter	퉬 Common Files	20.04.2016 13:21	File folder		
📓 UiO - personer	퉬 ELAN 4.7.3	27.10.2014 08:31	File folder		
屠 UiO - søk	퉬 ELAN 4.9.4	23.05.2016 14:17	File folder		

Dra fila som heter **ELAN.exe** til taskbaren.

5.2 Fjern skjermbildesnuing i Windows:

Ctrl + Alt + F12.

Velg Advanced Mode \rightarrow Options and Support \rightarrow ikke kryss av for Hot Key Functionality

5.3 Dersom du opplever at språket endrer seg fra norsk til engelsk (eller andre språk) mens du bruker ELAN:

Gå til kontrollpanelet.

Klikk på Change keyboards or other input methods.

Klikk på **Change keyboards**. Under **General** kan du fjerne de språkene du ikke trenger. Dersom bare norsk blir stående igjen, blir problemet med språkskifte borte.

Eller:

Du kan også gå til **Advanced Key settings** og fjerne hurtigtasten (Left Alt+Shift) som endrer språket.

5.4 Definere egne snarveier:

I ELAN er det mulig å definere egne tastatursnarveier for gitte funksjoner. Går du inn på

Edit → Preferences → Edit Shortcuts, får du opp en liste med snarveiene du kan velge egne hurtigtaster til:

Edit Keyboard Shortcuts					
General Annotation Mode Media Syn	chronization Mode Transcription Mode	Segmentation Mode			
Description	Category	Shortcut Key			
About %s	Miscellaneous		-		
Activate next window	Document	Shift+Down			
Activate previous window	Document	Shift+Up			
Add new linguistic type	Tier and Type	Ctrl+Shift+T	=		
Add new participant	Tier and Type				
Add new tier	Tier and Type	Ctrl+T			
Automatic Backup: 1 Minute	Document				
Automatic Backup: 10 Minutes	Document				
Automatic Backup: 20 Minutes	Document				
Automatic Backup: 30 Minutes	Document				
Automatic Backup: 5 Minutes	Document				
Automatic Backup: Never	Document				
Backup	Document				
Calculate Inter-Annotator Reliability	Tier and Type				
Change Linguistic Type	Tier and Type				
Change Parent of Tier	Tier and Type				
Change the case of annotations	Tier and Type				
Change tier attributes	Tier and Type				
Close the document window	Document	Ctrl+W			
Compare annotators					
Convert annotation values to tiers.	Tier and Type				
Copy Tier	Tier and Type				
Copy Tier					
Copy current time to Pasteboard	Miscellaneous	Ctrl+Alt+G			
Create Annotations from subtraction	Tier and Type				
Create Depending Annotations	Tier and Type				
Sort By Description	Edit Shortcut Save	Reload Default Reload All Ca	incel		

Her kan du sette Ctrl + Enter til å dele opp uthevet segment (**Split Annotation**), slik som det står i listen over snarveiene i transkripsjonsveiledningen.